

Salate sind gesund Sałatki są zdrowe

Monika Janicka

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka niemieckiego dla I etapu edukacyjnego (klasy I–III szkoły podstawowej)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Salate sind gesund. Sałatki są zdrowe

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator(ka)

nauczyciel(ka) języka niemieckiego

2.2. Pozostali

nauczyciel(ka) edukacji wczesnoszkolnej, szkolna higienistka, nauczyciel(ka) informatyki

3. Ramy czasowe

III klasa szkoły podstawowej, I półrocze; projekt zaplanowany jest na ok. 6 lekcji / spotkań. Jeśli zabraknie czasu na zaprezentowanie wszystkich filmów na jednej lekcji bądź ewaluację, należy wydłużyć projekt o jedno dodatkowe spotkanie.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Celem projektu *Salate sind gesund. Sałatki są zdrowe* jest poszerzanie wiedzy uczniów w zakresie zdrowego żywienia oraz rozwijanie ich osiągnięć w zakresie posługiwania się urządzeniami cyfrowymi.

Projekt ma charakter interdyscyplinarny i łączy w sobie elementy:

- edukacji w zakresie języka obcego nowożytnego (języka niemieckiego) – w zakresie tematu „Jedzenie”;
- edukacji przyrodniczej w zakresie ochrony zdrowia;
- edukacji informatycznej w zakresie posługiwania się urządzeniami cyfrowymi i komputerem.

4.2. Cele szczegółowe

Uczeń biorący udział w projekcie:

- rozpoznaje i nazywa zdrowe produkty żywnościowe, np. warzywa, owoce, nabiał;
- nazywa czynności, które wykonuje podczas przygotowania sałatki;
- korzysta (ew. z pomocą rodziców) z funkcji nagrywania w telefonie komórkowym;
- korzysta z programu do obróbki filmów;
- posługuje się komputerem przy wykonywaniu zadania;
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami;
- posługuje się technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;
- kręci film, instruując jak zrobić zdrową sałatkę;
- potrafi określić, czego się nauczył i wie, w jaki sposób może samodzielnie pracować nad językiem, np. przez korzystanie ze źródeł informacji w języku niemieckim, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

W języku niemieckim uczeń:

- rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, szczególnie gdy są wspierane obrazem; reaguje na polecenia;
- rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne; znajduje w wypowiedzi określone informacje;

- tworzy bardzo proste i krótkie wypowiedzi według wzoru, nazywa czynności;
- nazywa produkty spożywcze i czynności przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych;
- reaguje werbalnie i niewerbalnie na polecenia, zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów.

Równolegle rozwijane będą następujące kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji – przy wykorzystaniu obrazów, dźwięków i materiałów cyfrowych; rozumienie bardzo prostych wypowiedzi pisemnych; umiejętność komunikowania się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach; umiejętność kontrolowania swojego sposobu komunikowania się i dostosowywania go do wymogów sytuacji; umiejętność przetwarzania informacji, wykorzystywania odpowiednich pomocy;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności – korzystanie z języka obcego w celu rozumienia i porozumiewania się;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się – współpraca z innymi osobami, rozumienie zasad postępowania i porozumiewania się, zdolność do autorefleksji i samooceny;
- kompetencje cyfrowe – w zakresie tworzenia treści cyfrowych oraz odpowiedzialnego korzystania z technologii cyfrowych do celów uczenia się i współpracy z innymi.

4.2.1. Cele szczegółowe sformułowane w języku uczniów

Podczas realizacji projektu:

- dowiesz się, jakie znaczenie dla utrzymania zdrowia ma odpowiednia dieta;
- poznasz nazwy zdrowych produktów żywnościowych: warzyw, owoców, nabiału, kasz;
- przeczytasz wybrane przepisy kulinarne;
- wyszukasz w tekstach (przepisach) określone informacje;
- wymienisz czynności wykonywane podczas przygotowywania sałatki;
- przygotujesz zdrową sałatkę;
- wyjaśnisz, jak przygotować sałatkę według wybranego przepisu i nakręcisz film, pokazujący jak to zrobić;
- zaprezentujesz innym swoją pracę;
- będziesz współpracować w grupie;
- ocenisz pracę swoją i innych.

W języku niemieckim:

- zrozumiesz przepis na sałatkę warzywną lub owocową;
- wymienisz nazwy warzyw, owoców, nabiału, z których przygotujesz sałatkę;
- nazwiesz czynności wykonywane podczas przygotowywania sałatki;
- zaprezentujesz na filmie, jak wykonać wybraną sałatkę.

5. Treści nauczania

5.1. Język niemiecki

Projekt realizuje następujące wymagania szczegółowe nauczania w zakresie „język obcy nowożytny” na I etapie edukacyjnym (klasy I–III, edukacja wczesnoszkolna):

1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych dotyczących jego samego i jego najbliższego otoczenia, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematu 6) Jedzenie.

Można założyć, że pracując w projekcie, uczniowie poznają receptywnie i wybiórczo będą korzystali produktywnie z następującego słownictwa i struktur:

- nazwy owoców: *Banane(n), Kiwi(s), Apfel/Äpfel, Melone(n), Wassermelone(n), Orange(n), Zitrone(n)* itp.;
- nazwy warzyw: *Eisbergsalat, Paprikaschote(n), Tomate(n), Erbsen, Zwiebel(n), Möhre(n), Salatgurke(n)* itp.;
- nabiał: *Ei(er), Käse, Mozzarella, Quark, Feta-Käse* itp.;
- inne dodatki: *Thunfisch, Schinken* itp.;
- sos sałatkowy: *Salatsoße/Essig, Olivenöl, Salz, Pfeffer, Joghurt* itp.;
- czynności wykonywane podczas przygotowywania sałatki: *putzen, schneiden, würfeln, in Stücke zupfen, in kleine Stücke teilen, vermischen, kochen, garnieren* itp.

5.2. Edukacja przyrodnicza

2. Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia (...). Uczeń:
  - 6) ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia (...);
  - 7) przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia;
  - 13) stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych.

5.3. Edukacja informatyczna

2. Osiągnięcia w zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych. Uczeń:
  - 3) zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu.
3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi. Uczeń:
  - 1) posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;
  - 2) kojarzy działanie komputera lub innego urządzenia cyfrowego z efektami pracy z oprogramowaniem;
  - 3) korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych.
4. Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych. Uczeń:
  - 1) współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię.
5. Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa. Uczeń:
  - 1) posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

Szkoła podstawowa (I etap edukacyjny).

6.2. Wiek uczniów

Uczestnikami projektu są uczniowie klasy III szkoły podstawowej, którzy uczą się języka niemieckiego. Dzieci w tym wieku mają dużą ciekawość świata i chętnie uczą się nowych rzeczy. Nie ma większego znaczenia, w jakim języku nowe informacje są prezentowane. Jest to bardzo dobry czas na naukę języka obcego, którego dzieci wciąż jeszcze uczą się jak języka ojczystego: nieświadomie i spontanicznie. Dlatego powinny mieć też jak najwięcej kontaktu z językiem obcym. Input językowy, czyli to, co słyszą i ewentualnie czytają w języku obcym, powinien przewyższać poziom tego, co dzieci są w stanie samodzielnie wyrazić za pomocą języka. Dzięki temu będą uczyły się stosować techniki domysłu językowego. Nauczyciel powinien stwarzać uczniom okazje do odgadywania znaczenia słów i wyrazów, najlepiej na podstawie kontekstu, a także do używania gotowych zwrotów. Warto też zachęcać uczniów do samodzielnej pracy nad językiem poprzez korzystanie z zasobów internetu oraz słowników obrazkowych lub internetowych.

W okresie wczesnoszkolnym zachodzą przełomowe zmiany w rozwoju dziecka:

- coraz lepiej współdziała ono z innymi i staje się coraz bardziej samodzielne;
- nauka staje się dla niego nową formą aktywności,
- zwiększa się stopień kontroli poznawczej i refleksyjności,
- następuje wzrost kompetencji interpersonalnych, ponieważ rozszerza się świat społeczny dziecka,
- dziecko opanowuje język pisany i czytany,
- dziecko uzyskuje zdolność myślenia pojęciowego.

Jest to też czas cechujący się dużą potrzebą aktywności. Z tego względu najbardziej korzystne jest w tym czasie oparcie uczenia na działaniu i wykorzystanie różnorodnych metod aktywizujących, pobudzających do działania (por. Kentnowska i Otręba 2019: 20–21).

Coraz większą rolę odgrywa grupa rówieśnicza. W wieku dziewięciu lat dzieci mogą zacząć odczuwać zakłopotanie przed występami na forum klasy, obawiając się, że ich wypowiedzi w języku obcym mogą brzmieć śmiesznie. Gry ruchowe i rymowanki przestają być atrakcyjną formą nauki (por. Szpotowicz 2011: 126–127). Natomiast staje się nią w coraz większym stopniu nauka z wykorzystaniem technologii cyfrowych.

6.3. Klasa

Projekt przeznaczony jest dla uczniów klasy III w pierwszym półroczu nauki. Zakłada, że dzieci posiadły już pewną sprawność w korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Do największych zalet pracy projektowej należy fakt, że daje ona uczniom okazję do pokazania swoich mocnych stron oraz umożliwia wykorzystanie talentów oraz wiedzy zdobytej poza szkołą. Jest to metoda ukierunkowana na działanie, w której uczenie

się stanowi proces: uczniowie dzielą się swoimi pomysłami, omawiają je, wybierają jedno, zarzucając inne, poszukują optymalnych strategii rozwiązywania problemów powstałych podczas realizacji projektu. Duże znaczenie mają tu doświadczenia uczniów i ich indywidualne talenty. Wykorzystanie metody projektów na lekcji języka obcego umożliwia nie tylko intensywniejsze posługiwanie się językiem obcym, ale także wspiera rozwój kompetencji miękkich – umiejętności współpracy, szacunku dla pomysłów innych – oraz stwarza przestrzeń do większej samodzielności i kreatywnych działań.

Wynikiem realizacji projektu powinien być produkt będący wytworem pracy grupy, lecz każdy uczeń może pracować nad innym aspektem produktu – zgodnie z własnymi zainteresowaniami i możliwościami. Nauczyciel może wesprzeć uczniów w wyborze zadań, które będą się składały na produkt finalny projektu, czuwając nad tym, aby każdy otrzymał zadanie, którego wykonanie pozwoli mu na pokazanie swoich mocnych stron i wzmocni jego poczucie własnej wartości.

Cel i przebieg projektu powinien być tak zaplanowany, aby uczniowie mogli wykorzystywać swoje kompetencje językowe mimo niewielkich umiejętności. Wykorzystanie technologii cyfrowych może podnieść motywację uczniów do posługiwania się językiem obcym.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

Praca w grupach jest w przypadku pracy projektowej szczególnie zalecaną formą pracy. W szczególnych przypadkach, wspomnianych poniżej, możliwa jest praca w parach lub indywidualna.

7.2. Metody pracy

Prezentowane poniżej metody dotyczą wszystkich przedmiotów realizowanych w projekcie.

- Pogadanka/prezentacja – na lekcji w ramach edukacji przyrodniczej szkolna higienistka przygotowuje pogadankę na temat znaczenia zdrowego, zbilansowanego żywienia. Może w tym celu wykorzystać materiały edukacyjne, którymi dysponuje szkoła, np. piramidę zdrowego żywienia, filmy edukacyjne lub filmy dostępne w sieci, np. materiał dostępny w serwisie YouTube [Piramida zdrowego żywienia](#) (dostęp: 9.09.2022).
- Dyskusja – szkolna higienistka dyskutuje z dziećmi na temat tego, w jaki sposób się odżywiają, czego jedzą najwięcej, jakie miejsce w ich diecie zajmują warzywa i owoce, produkty zbożowe.
- Praca z kartami pracy – uczniowie uzupełniają karty pracy informacjami zdobytymi podczas pogadanki.
- Burza mózgów – uczniowie wymieniają się pomysłami i podejmują decyzje dotyczące realizowanego przez nich projektu.
- Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) – uczniowie korzystają z przepisów kulinarnych dostępnych w internecie, wskazanych przez nauczyciela; korzystają z telefonów komórkowych z funkcją nagrywania lub z kamery cyfrowej.

- Metoda twórcza – uczniowie kręcą film ilustrujący wykonanie wybranej przez nich sałatki z wykorzystaniem telefonów komórkowych lub kamery, następnie wykorzystują oprogramowanie do obróbki materiałów audiowizualnych, np. edytor wideo będący częścią systemu Windows.
- Tworzenie wypowiedzi ustnych – podczas kręcenia filmów uczniowie wymieniają niezbędne produkty oraz komentują wykonywane przez siebie czynności.
- Metoda portfolio – uczniowie gromadzą karty pracy w portfolio.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Punktem wyjścia do realizacji projektu powinno być nawiązanie współpracy z nauczycielem edukacji informatycznej oraz szkolną higienistką. Należy upewnić się, że szkoła posiada sprawne kamery cyfrowe, które będzie można wykorzystać do kręcenia filmów, lub sprawdzić, czy uczniowie dysponują własnymi smartfonami (w III klasie szkoły podstawowej jest to już dość prawdopodobne), które będą mogli wykorzystać do realizacji projektu. Należy ustalić grafik korzystania z kamer. Warto też zorientować się, czy szkoła posiada odpowiednią infrastrukturę, aby dzieci mogły przygotować sałatki np. w szkolnej kuchni lub w jakiejś sali zajęciowej, w której jest dostęp do zlewu i bieżącej wody.

Nauczyciel zwraca się do dyrektora szkoły i rady rodziców z wnioskiem o umożliwienie wykorzystania funduszy pochodzących z wpłat na komitet rodzicielski na zakup niezbędnych do realizacji projektu produktów spożywczych.

8.2. Przygotowanie do projektu

Higienistka szkolna przygotowuje pogadankę na temat zasad zdrowego żywienia, zwracając szczególną uwagę na znaczenie diety dla utrzymania zdrowia. Sprawdza uprzednio, jakie zasoby edukacyjne posiadane przez szkołę może wykorzystać. Aby uatrakcyjnić prezentację, wykorzystuje materiały wizualne i audiowizualne. Może wyszukać też bezpłatne materiały dostępne w sieci, np. filmy na YouTube, jak np. wskazany wcześniej materiał [Piramida zdrowego żywienia](#) (dostęp: 9.09.2022).

Nauczyciel języka niemieckiego wyszukuje w internecie proste przepisy na sałatki owocowe i warzywne, napisane w miarę prostym językiem, np.:

- [Obstsalat](#) (dostęp 7.03.2022);
- [Knackiger Thunfischsalat für Kinder](#) (dostęp 7.03.2022);
- [Gurkenschlange im Gemüsebeet](#) (dostęp 7.03.2022);
- [Griechischer Hirtensalat](#) (dostęp 7.03.2022).

Jeśli nauczyciel udostępni linki do konkretnych przepisów, będzie konieczne wykorzystanie sali komputerowej z dostępem do internetu i komputerów dla wszystkich uczniów. Aby uprościć nieco ten etap, nauczyciel może wydrukować kilka bądź kilkanaście przepisów, spośród których uczniowie będą mogli wybrać ten przepis, który wyda im się najatrakcyjniejszy i który będą mieli ochotę wykorzystać, by zjeść później przygotowane danie. Decyzję, czy ten etap projektu odbędzie się w sali komputerowej czy w innej sali lekcyjnej, należy podjąć przed przystąpieniem do realizacji projektu.

8.3. Harmonogram działań

Lekcja/spotkanie I

Szkolna higienistka przeprowadza pogadankę na temat znaczenia diety dla utrzymania zdrowia, prezentuje piramidę żywieniową, wymienia przykładowe wartości odżywcze produktów żywnościowych. Uwzględnia przy tym następujące aspekty:

- piramida żywieniowa – warzywa, owoce, produkty zbożowe, nabiał, ryby, mięso;
- nazwy wybranych warzyw – np. marchew, brokuły, szpinak, buraki, pietruszka, pomidory;
- nazwy wybranych owoców – np. jabłka, gruszki, śliwki, truskawki, maliny, kiwi, melony, cytryny, pomarańcze;
- nazwy produktów zbożowych – np. kasza, makaron, ryż, pieczywo;
- nabiał – np. mleko, jogurty, kefir, sery;
- ryby – dorsz, łosoś;
- mięso – drób, wieprzowina, wołowina;
- zawartość kalorii.

Następnie przeprowadza z uczniami dyskusję, pytając ich, czy dbają świadomie o zdrowe odżywianie oraz o swoje przyzwyczajenia żywieniowe. Aby utrwalić nowe informacje, uczniowie wypełniają karty pracy, które następnie gromadzą w swoim portfolio. Uwaga! Karty pracy powinny zawierać tylko informacje przedstawione w pogadance. Poniższe pytania stanowią tylko przykłady.

1. Jak nazywają się warzywa przedstawione na obrazkach? Podpisz zdjęcia (w języku polskim). Wykropkowaniem zaznaczono miejsce do zapisania odpowiedzi.

A. ....

B. ....

C. ....

D. ....

Źródło fotografii: A: domena publiczna, dostępne w internecie: pixabay.com (dostęp: 9.09.2022); B: domena publiczna, dostępne w internecie: pixy.org (dostęp: 9.09.2022); C: domena publiczna, dostępne w internecie: pixabay.com (dostęp: 9.09.2022); D: domena publiczna, dostępne w internecie: pixabay.com (dostęp: 9.09.2022).

2. Ile kalorii zawierają te produkty? Połącz odpowiednio.

jogurt naturalny 343 kcal

drożdżówka z marmoladą 72,5 kcal

duże jabłko 61 kcal

3. Co oznacza „odżywiać się w sposób zbilansowany”?

A. Nie jeść wieczorem ciężkich potraw.

B. Odżywiać się, łącząc wszystkie grupy produktów.

Lekcja/spotkanie II

Nauczyciel języka niemieckiego przedstawia założenia projektu, podaje uczniom jego temat: *Salate sind gesund. Salatki są zdrowe*. Następnie wyjaśnia uczniom, na czym będzie polegało ich zadanie, np.:

Temat odżywiania się jest bardzo ważny. Dzięki temu, że wybieramy zdrowe produkty o niskiej zawartości kalorii, ale o wysokich wartościach odżywczych, jesteśmy zdrowsi. A jak możemy zdrowo się odżywiać? Na przykład jedząc zdrowe produkty żywnościowe w sałatkach. W ramach projektu będziecie robili w grupach sałatki. Proces robienia sałatki będziecie filmowali. W filmie wyjaśnicie innym uczniom, jakich produktów użyliście do wykonania sałatki oraz jakie czynności musieliście wykonać, aby przygotować sałatkę.

Nauczyciel pomaga uczniom w zaplanowaniu pracy. Pomaga ustalić zasady organizacji pracy:

- podział na grupy (w przypadku realizacji tego projektu optymalne byłyby grupy 3–4-osobowe);
  - przedstawienie przez nauczyciela etapów realizacji projektu:
4. wybór i zapoznanie się z przepisem, sporządzenie listy potrzebnych produktów;
  5. językowe opracowanie przepisu z wykorzystaniem słownika internetowego lub – gdy uczniowie nie mają dostępu do internetu – słowników papierowych, utrwalenie nowego słownictwa, ćwiczenie wymowy;
  6. kręcenie filmu podczas robienia sałatki, połączone z nazywaniem produktów i czynności, degustacja sałatek;
  7. opracowanie filmu z wykorzystaniem programu do obróbki wideo – ta lekcja odbywa się w sali komputerowej, uczniowie korzystają z pomocy nauczyciela edukacji informatycznej;
  8. prezentacja filmów w klasie, wypełnienie kart pracy, ewaluacja projektu (etapy projektu najlepiej zapisać na plakacie, który będzie wisiał w klasie w widocznym miejscu przez cały czas trwania projektu);
- przydział zadań dla poszczególnych członków grup – uczniowie powinni wybrać te zadania, które najlepiej odpowiadają ich zainteresowaniom i możliwościom;
  - podpisanie kontraktu;
  - wstępne zapoznanie się z wybranymi przez nauczyciela przepisami na sałatki, wybór przepisu.

W poniższym wzorze miejsca do uzupełnienia oznaczono wykrępkowaniem.

Przykład kontraktu

Ten kontrakt należy do (wpiszcie imiona członków grupy):

.....

Unser Salat heißt:

.....

Tu można wstawić zdjęcie sałatki skopiowane z internetu:

.....

Będziemy przestrzegali następujących zasad:

- Współpracujemy w grupie.
- Szanujemy pomysły innych.
- Kulturalnie odnosimy się do siebie.
- Prosimy o pomoc, gdy sobie z czymś nie radzimy.
- Ostrożnie posługujemy się sprzętem kuchennym.
- Czujemy się odpowiedzialni za wynik pracy całej grupy.

Podpisy członków grupy:

.....

Nauczyciel powinien przedyskutować z uczniami poszczególne punkty kontraktu, upewnić się, że są one zrozumiałe i że uczniowie je akceptują. Kontrakt nie powinien być zbyt rozbudowany. Najlepiej ograniczyć go do kilku krótkich punktów regulujących podstawowe zasady współpracy. Przy okazji omawiania zawartych w kontrakcie zasad nauczyciel powinien zaprezentować uczniom kartę ewaluacji kompetencji kluczowych, na podstawie której będą oceniali oni swój udział i zaangażowanie w pracę projektową. Gdy uczniowie będą znali kryteria sukcesu, będzie im łatwiej zrealizować założenia projektu oraz dokonać oceny koleżeńskiej i samooceny.

Podczas tej lekcji nauczyciel edukacji informatycznej powinien przećwiczyć z uczniami użycie kamer cyfrowych lub wypróbować funkcję nagrywania w ich smartfonach. Powinien zwrócić uwagę zwłaszcza na to, jak zachować stabilność obrazu oraz jak posługiwać się oprogramowaniem, które pozwoli zgrać obraz i głos. Może w tym celu wykorzystać tablicę interaktywną lub rzutnik multimedialny. Może zaprezentować uczniom działanie programu do obróbki filmów, np. edytora wideo będącego częścią systemu Windows.

Lekcja/spotkanie III

Faza realizacji projektu – uczniowie pracują w grupach, korzystają z linków podanych przez nauczyciela (patrz poniżej) i wyszukują informacje w internecie lub przeglądają wydrukowane przez nauczyciela przepisy kulinarne, korzystają ze słownika. Nauczyciel powinien ich do tych działań przygotować.

- **Krok 1** – nauczyciel wprowadza nazwy np. 10 warzyw/owoców najczęściej występujących w przepisach. Wprowadza też czasowniki, które najczęściej występują w przepisach opracowywanych przez uczniów, np. *waschen, putzen, schneiden, teilen, vermischen, garnieren* itp.

- **Krok 2** – uczniowie, korzystając ze słowników, wyszukują znaczenie występujących w ich przepisie słówek i wyrażeń, których nie wyjaśnił nauczyciel.
- **Krok 3** – uczniowie dzielą prezentację przepisu pomiędzy poszczególnych członków grupy. Zaleca się, aby każdy z uczniów miał możliwość przedstawienia na filmie jakiejś części przepisu. Uczniowie ćwiczą wymowę oraz płynność wypowiedzi.

Nauczyciel czuwa nad przebiegiem pracy w grupach. Pomaga w przypadku trudności. Koryguje wymowę uczniów i poprawia ewentualne błędy.

Linki do przykładowych przepisów na sałatki:

- [Obstsalat](#) (dostęp 7.03.2022);
- [Knackiger Thunfischsalat für Kinder](#) (dostęp 7.03.2022);
- [Gurkenschlange im Gemüsebeet](#) (dostęp 7.03.2022);
- [Griechischer Hirtensalat](#) (dostęp 7.03.2022).

Przykładowy słownik internetowy:

- pl.pons.com/tłumaczenie (dostęp 7.03.2022).

Lekcja/spotkanie IV

Uczniowie kontynuują pracę nad projektem. Dzielą się zadaniami, ustalają, kto robi sałatkę, a kto kręci film. Dobrze byłoby zachęcić uczniów, aby wykonywali te zadania wymiennie, choć należy pozwolić na to, aby każdy robił to, w czym czuje się najmocniejszy. Uczniowie nazywają produkty niezbędne do wykonania ich sałatki. Następnie myją, kroją, mieszają warzywa, doprawiają sałatkę, nazywając jednocześnie wykonywane przez siebie czynności. Wszystko nagrywają kamerą lub smartfonem. Warto zostawić uczniom pewien bufor czasowy, gdyż niektóre nieudane nagrania mogą wymagać powtórek. Na koniec tej lekcji ma miejsce degustacja potraw. Można zaprosić na nią uczniów z innej klasy.

Lekcja/spotkanie V

Zajęcia odbywają się w pracowni komputerowej. Uczniowie opracowują wykonane nagrania z wykorzystaniem edytora wideo. Korzystają przy tym z pomocy nauczyciela edukacji informatycznej.

Lekcja/spotkanie VI (i ewentualnie VII):

Filmy nakręcone przez uczniów są prezentowane w klasie. Podczas prezentacji ma miejsce ocena koleżeńska. Przed przystąpieniem do oceny nauczyciel wyjaśnia uczniom, jaki jest jej cel i na co powinni zwracać uwagę (por. punkt 9).

8.4. Możliwości realizacji projektu w trybie zdalnym

Realizacja projektu będzie możliwa także w przypadku nauki zdalnej, choć będzie się w takiej sytuacji wiązała z licznymi utrudnieniami. W sytuacji nauki zdalnej nauczyciele powinni wykorzystać do realizacji projektu platformę internetową oraz aplikację, na którą szkoła ma licencję. Wstępne prezentacje, podział na grupy – czyli przydzielenie do poszczególnych pokoi – odbywałoby się z wykorzystaniem platformy. Pogadankę na temat zdrowego żywienia, objaśnianie celu projektu, prezentację słownictwa oraz instrukcję, jak skorzystać z programu do obróbki filmów, można zaprezentować zdalnie w formie prezentacji online.

Największym problemem byłoby wykonywanie sałatki w grupie i kręcenie filmów, gdyż ze względu na sytuację pandemiczną odwiedzanie się w domach mogłoby być ryzykowne. Uczniowie zaszczepieni lub posiadający negatywny test, mogliby się spotkać i wykonać projekt wspólnie. W przypadku pozostałych uczniów byłaby konieczna pomoc rodziców, a praca musiałaby zostać wykonana samodzielnie. W takiej sytuacji łatwiejszą możliwością byłoby robienie przez uczniów zdjęć dokumentujących poszczególne etapy powstawania sałatki i przedstawienie ich w formie prezentacji PowerPoint.

8.5. Dostosowanie do potrzeb uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych i różnych umiejętnościach

Należy wziąć pod uwagę, że podczas realizacji tego typu projektów język autentycznych tekstów będzie zawsze wykraczał poza kompetencje językowe uczniów. Dlatego nie może być zaplanowany z góry, lecz będzie wyłaniał się podczas procesu zdobywania wiedzy. Będzie to wymagało aktywnego zaangażowania procesów kognitywnych i językowych (Muszyńska i Papaja 2019: 157–158). Niezbędne będą umiejętności językowe do prezentacji potrzebnych produktów i czynności wykonywanych podczas przygotowywania sałatki, umiejętność korzystania ze słowników, umiejętność wykorzystania wskazówek dawanych przez nauczyciela oraz umiejętność wyciągania wniosków. Uczniowie pracują tu w dużej mierze samodzielnie, jednak ich działania będą wymagały monitorowania i wsparcia ze strony nauczycieli. Podczas podziału pracy nad projektem i przydzielaniem pewnych zadań należy wykazywać się empatią dla uczniów.

Jeśli w klasie są uczniowie mający wadę wymowy lub jękający się, nagrywanie swojego głosu i świadomość, że wszyscy słuchają ich wypowiedzi może być dla nich traumatycznym przeżyciem. W takim przypadku nauczyciel może zachęcić takiego ucznia do wybrania czynności niewymagających nagrywania głosu: wykonywania czynności manualnych jak krojenie, siekanie, kręcenie filmu lub dokonywanie jego obróbki w programie komputerowym. Jednocześnie warto zmotywować uczniów z wadą wymowy, aby podczas ćwiczeń językowych przed nagrywaniem byli w pełni zaangażowani w pracę nad językiem.

W przypadku uczniów z uszkodzeniem wzroku nauczyciel może zaproponować wydrukowanie przepisów z internetu powiększoną czcionką i zachęcić ich do korzystania z pomocy optycznych, które posiadają.

Jeśli w klasie są uczniowie z zespołem Aspergera, warto zadbać o spokojny przebieg pracy grupowej i stałe rytuały. Jeśli uczeń z zespołem Aspergera będzie wolał pracować samodzielnie, nie należy zmuszać go do pracy grupowej.

Praca projektowa stwarza przestrzeń dla kreatywności i twórczego myślenia. Różnorodność zadań w projekcie umożliwi uczniom realizację różnych aktywności, pokazanie swoich mocnych stron i wzmocnienie obrazu własnych umiejętności.

9. Ocenianie

Prezentacja filmów jest bardzo dobrą okazją do wdrażania oceny koleżeńskiej. Aby uczniowie byli w stanie oceniać prace innych uczniów, muszą znać zasady udzielania informacji zwrotnej:

- znać kryteria sukcesu;
- udzielać konkretnych wskazówek;

- stosować konstrukcję czteroelementową: co zostało zrobione dobrze, co źle, jak to poprawić i jak wykonać następny krok;
- komentować indywidualnie, podkreślając wyjątkowość pracy;
- przekazywać ocenę w krótkim odstępie czasu od wykonania zadania (Sterna 2016: 131–137).

Arkusz oceny koleżeńskiej

Należy podkreślić wybraną przez siebie odpowiedź.

- **Obraz:** na filmie widać wyraźnie wszystko, co robicie i o czym mówicie/obraz jest trochę niewyraźny, nie zawsze dobrze widać, co robicie/słaba jakość obrazu uniemożliwia czasami zobaczenie, co robicie.
- **Język:** mówiliście wyraźnie; wszystko można było zrozumieć/ momentami mówiliście zbyt niewyraźnie, zbyt cicho/ z trudem dało się zrozumieć, co mówicie.
- **Spójność obrazu i tekstu:** to, co mówiliście, pokrywało się z obrazem/ to, co mówiliście, nie zawsze pokrywało się z obrazem/ to, co mówiliście i obraz trochę Wam się rozjechały.

Po skończonym projekcie warto zachęcić uczniów do samooceny swojej pracy. Aby móc jej dokonać, uczeń powinien znać kryteria sukcesu. Pomocne może być w tym przypadku zapoznanie go z katalogiem kryteriów, według których powinien ocenić poziom wykonania zadania. Należy także przekonać uczniów, że samoocena pomaga im się uczyć, ponieważ dzięki niej oceniają jakość wykonanego przez siebie zadania i wyciągają wnioski, określają, na co następnym razem zwrócą uwagę i co zrobią lepiej.

Arkusz samooceny dla ucznia powinien być napisany językiem adekwatnym do poziomu percepcji uczniów III klasy szkoły podstawowej. Wypełniając arkusz samooceny, uczeń może podkreślić odpowiednie pole – w zależności od tego, jak ocenia swoje umiejętności w poszczególnych kategoriach. Poniżej przedstawiono dwa arkusze. Pierwszy z nich odnosi się do kompetencji *stricte* językowych w zakresie nauki języka niemieckiego. Drugi ocenia rozwój kompetencji kluczowych ucznia. Wskazówki strategiczne – czwarty element oceny kształtującej – dotyczące tego, co uczeń może robić lepiej, powinny być omówione na forum klasy.

Uwzględnione w arkuszu oceny wskaźniki podkreślają mocne strony uczniów i motywują ich do dalszej pracy. Przedstawione w arkuszu ewaluacyjnym wskaźniki opanowania wiedzy i umiejętności odnoszą się do zawartych w punkcie 4.2.1 celów szczegółowych opisanych językiem ucznia.

Arkusz rozwoju umiejętności językowych

Należy podkreślić wybraną przez siebie odpowiedź.

- Czytam i rozumiem proste przepisy na sałatki, które przygotował dla nas nauczyciel (jestem na dobrej drodze, ale muszę jeszcze nad tym popracować/jestem mistrzem).
- Wymieniam nazwy przynajmniej 5 warzyw i owoców, z których przygotowuję sałatkę (jestem na dobrej drodze, ale muszę jeszcze nad tym popracować/jestem mistrzem).
- Wymieniam przynajmniej 3 nazwy przypraw, których używam do sałatki (jestem na dobrej drodze, ale muszę jeszcze nad tym popracować/jestem mistrzem).

- Wymieniam przynajmniej 6 nazw czynności, które wykonuję, robiąc sałatkę (jestem na dobrej drodze, ale muszę jeszcze nad tym popracować/jestem mistrzem).
- Wymieniam po kolei czynności, które należy wykonać, przygotowując sałatkę (jestem na dobrej drodze, ale muszę jeszcze nad tym popracować/jestem mistrzem).
- Prezentuję moją pracę innym (jestem na dobrej drodze, ale muszę jeszcze nad tym popracować/jestem mistrzem).

Poniższy arkusz odnosi się do kompetencji kluczowych uczniów rozwijanych podczas pracy grupowej. Ponieważ arkusz jest dość rozbudowany, można przeprowadzić ewaluację kompetencji kluczowych np. w dwóch krokach. Nauczyciele realizujący projekt powinni zdecydować, czy przeprowadzić ewaluację całościową, czy podzielić ją na etapy. Można to uzależnić od stopnia opanowania uczniów z dokonywaniem samooceny.

Dwie pierwsze części można rozdać uczniom po lekcjach, podczas których robili sałatkę, kręcili i montowali filmy. Ostatnia część arkusza odnosi się do wszystkich lekcji. Można poprosić uczniów o wypełnienie jej dopiero po zakończeniu projektu. Podane w arkuszu kompetencji kluczowych deskryptory odnoszą się do celów szczegółowych sformułowanych w języku uczniów w rozdziale 4.2.1.

Arkusz oceny kompetencji kluczowych dla ucznia

- Potrafię powiedzieć, na czym polega zbilansowana dieta (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Wymieniam nazwy przynajmniej 10 zdrowych produktów żywnościowych (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Wykonuję sałatkę warzywną lub owocową na podstawie przepisu (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Potrafię wyjaśnić, jak zrobić sałatkę warzywną lub owocową (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Potrafię nakręcić film, korzystając ze smartfona lub kamery cyfrowej (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Potrafię zrobić film, korzystając z odpowiedniej aplikacji (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....

- Współpracowałam(-em) z koleżankami i kolegami, wspólnie ustalaliśmy, co będziemy robić (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/ moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Każdy miał inne zadanie, ale pomagaliśmy sobie, kiedy ktoś czegoś nie wiedział (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Potrafię korzystać ze słownika internetowego (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Domyślałam się sensu tekstu, nawet jeśli nie rozumiem każdego słowa (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....
- Potrafię wyszukiwać w tekście potrzebne informacje (nie mam z tym trudności/to jest trochę trudne/muszę to jeszcze poćwiczyć/moje strategie, to chcę robić lepiej).
.....

10. Ewaluacja projektu

Zespół nauczycieli realizujących projekt może podsumować działania, które miały miejsce w ramach projektu. Dzięki takiemu podsumowaniu łatwiej będzie wyznaczyć kierunek doskonalenia tej formy pracy w przyszłości. Pomocny może w tym być arkusz oceny kompetencji kluczowych dla nauczyciela. Arkusz ewaluacji powinien nie tylko być źródłem refleksji nad stanem aktualnym, ale także bodźcem do zmian we własnej praktyce dydaktycznej. Dobrze jest przedyskutować wspólnie wyniki autoewaluacji, aby w przyszłości łatwiej było planować zadania i wyznaczać kierunki zmian. W arkuszu warto oprócz podkreślenia odpowiedzi dopisać własne komentarze.

Arkusz oceny kompetencji kluczowych dla nauczyciela

Uczniowie opisują, na czym polega zbilansowana dieta (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).
.....

Uczniowie podają przykłady zdrowych produktów w języku ojczystym i po niemiecku (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).
.....

Uczniowie czytają ze zrozumieniem wybrane przepisy kulinarne w języku ojczystym i po niemiecku (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).
.....

Uczniowie wykonują sałatkę na podstawie przepisu kulinarnego (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie posługują się kamerą cyfrową lub smartfonem podczas nagrywania filmu (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie korzystają z programu komputerowego w celu obróbki nagranych materiałów (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie potrafią powiedzieć po niemiecku, jakich produktów używają i jakie czynności wykonują podczas robienia sałatki (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie korzystają ze słowników lub innych pomocy, gdy czegoś nie rozumieją lub nie wiedzą (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie proszą o pomoc, gdy jest im to potrzebne (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie współpracują w grupie, czują się odpowiedzialni za pracę całej grupy i potrafią przejmować różne zadania w pracy zespołowej (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie są otwarci na pomysły innych, negocjują konstruktywne rozwiązania (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie potrafią pracować w grupie i samodzielnie (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

Uczniowie potrafią oceniać swoje umiejętności (wszyscy/większość/nieliczni/nie wiem/to zrobimy inaczej, realizując kolejny projekt).

.....

11. Bibliografia

Janicka M., 2014, *Pakiet metodyczny dla nauczycieli języków obcych I etapu edukacyjnego*, Warszawa: ORE.

Janicka M., 2022, *Narzędzia pomiaru dydaktycznego i narzędzia do ewaluacji procesu rozwijania kompetencji kluczowych. Opracowane dla I etapu edukacyjnego w zakresie nauczania języka niemieckiego*, Warszawa: ORE.

Kentnowska A., Otręba R., 2019, *Moja przygoda z niemieckim. Program nauczania języka niemieckiego dla I etapu edukacyjnego* (dostęp: 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Komorowska H., 2011, *Cel kształcenia językowego – autonomia ucznia*, [w:] Komorowska H. (red.), *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 59–77.

Muszyńska B., Papaja K., 2019, *Zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe. Content and Language Integrated Learning (CLIL). Wprowadzenie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Nawalany D. (red.), *Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomagania. Zeszyt 4. Realizacja i podsumowanie działań*, 2015, Warszawa: ORE.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.

Sterna D., 2016, *Uczę się uczyć. Ocenianie kształtujące w praktyce*, Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Szpotowicz M., 2011, *Proces uczenia się dzieci w przedszkolu i szkole podstawowej*, [w:] Komorowska H. (red.), *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 123–139.

Szymczyk J., 2022, *W krainie języka niemieckiego. Poradnik metodyczny do języka niemieckiego dla edukacji wczesnoszkolnej*, Warszawa: ORE.

Wieszczczyńska E., 2000, *Dlaczego warto rozpoczynać naukę języka obcego w okresie wczesnoszkolnym?*, „Języki Obce w Szkole” nr 6.

Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

Monika Janicka – germanistka, doktor językoznawstwa, adiunkt w Katedrze Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka artykułów z zakresu dydaktyki języków obcych oraz materiałów edukacyjnych i egzaminacyjnych. Szczególne zainteresowania badawcze: uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na lekcji języka obcego, ocenianie kształtujące, otwarte formy pracy. Od roku 2017 Wiceprezeska Internationaler Deutschlehrerinnen- und Deutschlehrerverband (Międzynarodowe Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego).